

Forfatter: Heiberg, Johan Ludvig

Titel: Udrag fra Poetiske Skrifter

Citation: Heiberg, Johan Ludvig: "Poetiske Skrifter", i Heiberg, Johan Ludvig: *Poetiske Skrifter*, udg. af Carl S. Petersen , 1931-32, s. XVIII. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heiberg_bind01-shoot-idm139833984178576/facsimile.pdf (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Poetiske Skrifter

drene selv maa betale!) adskillige offentlige og private Udtalelser fra Samtiden. Ligesaa afgjort er Virkelighedspræget i »Recensenten og Dyret«, hvis Scene som tidligere nævnt er henlagt til Dyrehavsbakken, der for Datidens Københavnerne ganske var, hvad Tivoli er i vore Dage: et Sted, hvor alle mødtes, den finere Portion saar vel som det jævner Borgerskab. Stykkets Dyrehavskolorit med Taskens spilleren Nonpareil og den yppige Beriderske Madame Voltisubito er anlagt i grelle, kraftige Farver, men ægte nok, og med løsluppet Lune svinges Svøben over den danske Presses Spidsborgerlighed i Aand og Tone, legemliggjort i Trops og Ledermanns fortræffelige Skikkelser. Medens Trop som Kunst- og Teaterkritiker øjensynligt er af Rahbeks Skole og skriver sine Anmeldelser i hans Stil, har Ledermann for sin Virksomhed vaigt sig Bladet »Politivennen« til Mønster. Ligesom Literatussens Organ »Den patriotiske Stormklokke« levede dette af »frimodigt« at gøre opmærksom paa Misbrug, og alle de Klagemaal, der opregnes i Trops, Ledermanns og Klatterups Vexelsang »Naar vi til Kilden drager«, kendte Publikum i Forvejen fra »Politivennen«s Spalter, lige fra Taxten paa Brød og Smør til »befalte Ringetøi«, hvilket sidste sigter til et dér fremsat Ønske fra Vesterbro, at Gaarde og Huse maatte blive forsynede med Ringeapparater for paa kommende Ildebrandes Skyld! Ogsaa den overhaandtagende Luxus i Tjenestepigernes Dragt var et staaende Tema i Bladet.

Medens »Recensenten og Dyret« tager litterært Sigte, beskæftiger »De Uadskillige« sig med Fa-

milielivet, specielt de lange Forlovelser. Alt i 1825 havde Heiberg i sit paa Fransk i København udkomne Ugeblad »Messager français du Nord« underkastet Spørgsmaalet en kritisk Betragtning under Foregivende af at have haft særlig Lejlighed til at studere det i Tyskland. De kaldes Forlovelser, siger han, fordi man lover at ægte den eller den Kvinde saa snart som muligt, om fire, ti eller tyve Aar efter Omstændighederne, og naar Meddelelse herom officielt er tilflydt alle og enhver, regnes Parret for halvejs gifte og nyder »en endnu større Frihed end den, de virkelig gifte kan nyde, thi naar disse viser sig i Selskabet, isolerer de sig i Almindelighed, Ægteemanden overgiver sin Kone til Herrerne i Selskabet, medens han selv beskæftiger sig med Damerne, men de forlovede maa ikke, selv i Selskab, tænke paa andet end sig selv. Ved Bordet bør de sidde ved Siden af hinanden, paa Bal bør de danse sammen, paa en Spadseretur kan den forlovede Dame anstændigvis kun modtage sin Forlovedes Arm. Det være langt fra mig at sige, at de forlovede skulde misbruge den Frihed, som man giver dem; der er tværtimod et udmærket Bevis paa det modsatte, nemlig dette, at de unge Piger, der havde et livligt Blik, straalende Teint, en yndefuld Skikkelse, taber alle disse deres Fortrin, alt eftersom deres Forlovelse er længere eller kortere. De bliver magre, blege og graalige, deres Blik mister sin Glans, deres Livlighed taber sig, deres Heibred, der tidligere var saa sikkert, giver nu Plads for Nervøsitet, for Hysteri og for Tusinder andre Ubehageligheder, der ender med at ødelægge deres Skønhed og efterhaanden alle deres baade fysiske og moralske Tilløkkels-

ser. Saaledes gaar det for sig i Tyskland. Min Tjener har fortalt mig, at det er det samme her.»

Saa skarp er Tonen naturligvis ikke i Stykket, hvor Problemet er bragt ind under det udelukkende komiske Synsvinkel. Men med saa stor en Energi iastholdes her Satirens Genstand Scene efter Scene, at »De Uadskillelige« turde være den bedst komponerede af Vaudevillerne, som »Recensenten og Dyret« sikkert er den mest indtagende.

Ved Siden af Hovedhandlingen har de tre Vaudeviller forskellige aktuelle Hentydninger til Forhold og Begivenheder i Samfundslivet eller indenfor den snævrere litterære Verden, hvorved Indtrykket af det hjemlige og nærværende yderligere understreges. Saaledes er den firstemmige Mandssang, hvormed Fru Bittermandel hædres paa sin Fødselsdag, Studenterforeningen, der danner Tilknytningspunktet mellem Keiser og den kønne Opvartningspige, og Dampskibet »Caledonia«, som Søkadetten tager med for at komme ud til Charlottenlund, alle højst moderne Foreteelser, hvis første Forekomst paa dansk Grund kun laa ganske faa Aar tilbage i Tiden, og det fejler følgelig næppe, at der ved deres Nævnelse er gaaet en egen forstaaende Munterhed gennem Teatret. Noget lignende har i det æstetisk interesserede København utvivlsomt været Tilfældet ogsaa ved de litterære Allusioner, der bærer Mærke af Heibergs spidse Pen.

Det ser saa uskyldigt ud, naar Hr. Zierlich komplimenteres for i Digtetekunsten at have dannet sig »efter de bedste Mønstre«; maaske det dog har givet et lille Sæt i Oehlenschläger, thi efter hans Lejlighedspoesi, som den grasserede i disse Aar, er

XX